

คนพิการกับการเข้าถึงเทคโนโลยีสื่อสารด้านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์  
เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน

**Persons with Disability and the Access to Communication Technology  
In Broadcasting for the Development of Quality of Life:  
an Analytic, Appreciative and Applicative**

ตรี บุญเจือ<sup>1</sup>, ศาสตราจารย์กิตติ บุญเจือ<sup>2</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษาระดับปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์  
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

<sup>2</sup>โครงการหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์  
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

### บทคัดย่อ

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามวิจัยว่า “การส่งเสริมเทคโนโลยีสื่อสารที่ช่วยคนพิการให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการแล้วหรือไม่” โดยตั้งสมมติฐานว่า ทุกฝ่ายต่างก็เห็นด้วยว่า “ได้” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมเทคโนโลยีสื่อสารที่ช่วยคนพิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเหตุผลตามกระบวนการทฤษฎีหลังนวยุคสายกลาง เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการผ่านการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารเพื่อเพิ่มศักยภาพคนพิการ คือ เทคโนโลยีต้องใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพคนพิการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ภายใต้กรอบคิดด้านการส่งเสริมมนุษยนิยมเพื่อให้มีความเท่าเทียมกันแก่คนพิการ และการบังคับใช้กฎหมายเท่าที่จำเป็น โดยเน้นการมีกิจกรรมสังคมที่เป็นความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาคุณภาพสังคมที่ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผลการศึกษาเป็นการแสดงผลฝ่ายตรงข้าม พร้อมทั้งวิจารณ์เหตุผลฝ่ายตรงข้ามและมีเหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัยในแต่ละประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่จะเพิ่มศักยภาพแก่คนพิการ โดยหากอ้างเหตุผลตามฝ่ายตรงข้าม 1) การเพิ่มสมรรถภาพคิดแก่คนพิการเป็นการส่งเสริมมนุษยนิยม แต่ผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นการสร้างมายาคติให้เห็นว่าคนพิการเท่ากันกับคนปกติ 2) เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการเพิ่มการรับรู้ข่าวสารของคนพิการ ซึ่งวิจารณ์ได้ว่าจะเป็นการสถาปนาตำแหน่งแห่งที่ของตน 3) เทคโนโลยีสื่อสารแก่คนพิการอยู่ในภาวะพร้อมใช้ แต่แท้ที่จริงแล้วไม่พร้อมใช้ และควรเป็นเครื่องช่วยเพิ่มการรับรู้ข่าวสารของคนพิการเท่านั้น ประเด็นที่ 2 มนุษยนิยมหนุนการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อความเสมอภาค โดยฝ่ายตรงข้ามมีเหตุผลและผู้วิจัยชี้จุดอ่อนว่า 1) โลกาภิวัตน์ทำให้สิทธิมนุษยชนได้รับความสนใจ แต่ในความเป็นจริงโลกาภิวัตน์ไม่ได้สนใจสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง 2) เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในระบบทุนนิยม แต่ต้องไม่ลืมว่าระบบทุนนิยมมุ่งแสวงหากำไรสูงสุด 3) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับคนพิการเป็นการแสดงการตอบแทนสังคม แต่ก็อาจวิจารณ์ได้ว่าการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นไปเพื่อสร้างภาพเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ และประเด็นที่

3 รัฐกำกับดูแลตามกฎหมายอย่างเข้มแข็ง โดยเหตุผลฝ่ายตรงข้ามดูเหมือนจะถูกต้อง แต่ก็มีจุดอ่อนที่ผู้วิจัย ย้อนแย้งดังนี้ 1) รัฐมีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมในฐานะพลเมืองของรัฐก็จริง แต่พึงตระหนักว่ากฎหมาย รอนสิทธิของผู้ประกอบกิจการและคนทั่วไปหากไม่ใช้ให้พอเหมาะ 2) รัฐใช้กระบวนการทางกฎหมายอย่าง รอบด้าน และ 3) กฎหมายมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม การบังคับอย่างเคร่งครัดอาจนำไปสู่ การต่อต้านได้

เมื่อพบว่า เหตุผลของกระบวนการสนับนวยุค มีจุดอ่อน จึงได้นำเหตุผลตามกระบวนการสนับ นหลังนวยุคมาใช้โดยให้ความสำคัญต่อมนุษยนิยม โดย 1) การเน้นความเท่าเทียมแก่คนพิการ 2) การโอบอ้อม อาริระหว่างคนพิการกับสังคม คือ คุณค่าร่วมในสังคม 3) การปกป้องคนพิการจากการแสวงหากำไรของ ระบบทุนนิยม นอกจากนั้น จะต้องเข้าใจว่าเทคโนโลยีมีไว้เพื่อใช้เพิ่มศักยภาพคนพิการในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตเท่านั้น เพราะ 1) เทคโนโลยีเน้นการเพิ่มศักยภาพคนพิการ 2) การเพิ่มสมรรถนะคิดแก่คนพิการเพื่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยจะต้องใช้กฎหมายเท่าที่จำเป็น ด้วยหลักการสำคัญคือ 1) กฎหมายรอนสิทธิ เท่าที่จำเป็น 2) เน้นกำกับกฎเกณฑ์เพื่อการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ เพื่อให้การส่งเสริมเทคโนโลยีสื่อสารช่วยคน พิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตแก่ คนพิการอย่างแท้จริง

**คำสำคัญ :** คนพิการ / การพัฒนาคุณภาพชีวิต / เทคโนโลยีสื่อสาร

#### **Abstract**

In this study, the researcher aims to answer the question “Has the promotion on communication technology to support the access to information in broadcasting helped persons with disability to develop their quality of life?” The hypothesis is set that every sector answers “yes”. The result of this research have found that the promotion on communication technology to support the access to information in broadcasting has efficiently helped persons with disability to develop their quality of life by using rational in postmodern paradigm. This means technology is meant to use for increasing ability to develop a person’s quality of life with the promotion of humanity conceptual framework in order to support the equality of persons with disability in the society. Then, laws and orders have to be limited into an appropriate level. This can focus on social activities with participation of all sectors to develop quality of inclusive society.

The result of this research is to indicate the rationale of modern paradigm, then, oppose it in three issues. The first one is technology is the useful tool to increase disable people’s ability that 1) although modernism may think that to improve ability of thought to disable people is humanity, it will create an illusion of equality, 2) technology may be tool to reach information for disable people but can establish self-position and 3) technology that modernism thinks it is ready to use, however it is not and should be use as a tool not the center of the concept. The second issue is humanity support the improvement of technology for the equality. Modern paradigm may and will not think that 1) globalization helps people to pay attention to humanity, however, the researcher believe that globalization does not

focus on humanity, 2) capitalism creates advanced technology, but do not forget that capitalism pay only attention to the highest profit and 3) the technology development for disable people is society responsibility, however, it can be criticized that as a image creation for business profit. The last issue is that the state regulates as 1) it has responsibility to disable people as one citizen, 2) there are many levels of laws and regulations in this area and 3) state can enforce by law. The researcher cannot accept because laws may benefit some but can deprive others if not using in an appropriate level and also the strong enforcement can lead to the antagonism.

The researcher, therefore, proposes the supporting reason by using postmodern paradigm that humanity should be focused on 1) the equality of persons with disability, 2) setting the inclusive society as the social value and 3) protecting persons with disability from the power of capitalism. Moreover, we have to keep in mind that technology is only to support persons with disability in order to develop their quality of life. Lastly, the state has to regulate and enforce as only necessary and may use the participation activity to promote communication technology to support the access to information in broadcasting for persons with disability to develop their quality of life.

**Keywords: Persons with disability / development of quality of life / communication technology**

## บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยแม้ว่าจะเข้าสู่ยุคสื่อดิจิทัลอย่างเต็มตัว จนถือได้ว่าเป็นประเทศที่ประชาชนคุ้นเคยกับสื่อดิจิทัลมากอันดับต้น ๆ ของโลก แต่ผู้ที่มีข้อจำกัดทางร่างกายก็ยังคงเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ยากลำบาก หน่วยงาน ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ กสทช. แม้จะมีนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จัดให้มีบริการสำหรับคนพิการ รวมทั้ง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี หรือนวัตกรรม เพื่อช่วยให้คนพิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ การสร้างความตระหนัก และความตื่นตัว ในการรักษาสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารว่าเป็นสิทธิของคนทุกกลุ่ม แต่ความก้าวหน้าในการบริการเหล่านี้ก็ยังไม่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด

การละเลยสิทธิของคนพิการพบได้ทั่วไป แม้กระทั่งนโยบายในการวางโครงสร้างระบบสื่อกระจายเสียงและโทรทัศน์ ก็ละเลยความต้องการพิเศษที่ต้องจัดการให้ครอบคลุมแก่คนพิการทั้งด้านการเห็น และการได้ยิน คนพิการมีฐานะไม่แตกต่างจากชนกลุ่มน้อยในสังคม เพราะผู้รับผิดชอบไม่ตระหนักว่าเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องให้ความเคารพในสิทธิมนุษยชนกับทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นประเด็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคสื่อกระจายเสียงและโทรทัศน์ โดยเฉพาะสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนพิการจึงเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่ง

การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วและเทคโนโลยีสื่อสารที่เหมาะสมกับคนพิการ จะทำให้คนพิการเองได้เรียนรู้และปรับตัวให้มีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนั้น ๆ ได้อย่างไรก็ตาม หากเนื้อหา

ข้อมูลข่าวสารที่คนพิการได้รับไม่ได้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศที่ขาดความเข้าใจในการเสริมสร้างความเท่าเทียม และแนวคิดการออกแบบสำหรับทุกคน (universal design) เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นก็ยังคงสร้างข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่จะให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้เพราะขาดเทคโนโลยีสื่อสาร

ผู้วิจัยจึงมองเห็นความสำคัญของปัญหาเชิงนโยบายที่จะกำหนดไปสู่การปฏิบัติ นั่นคือ ปรัชญาหลังนวยุคสนับสนุนเป้าหมายสูงสุดของมนุษยชาติคือ การมีความสุขแท้ตามความเป็นจริง นั่นคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมที่ส่งเสริมเทคโนโลยีสื่อสารเพื่อนั้นความเท่าเทียมแก่คนพิการจะทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมแห่งความสุข โดยที่จะต้องสามารถแสดงเหตุผลทางปรัชญาที่ดีกว่าเพื่อให้การตีความนโยบายนั้นเป็นไปด้วยวิจรรณญาณที่ถูกต้อง และนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อคนพิการของ กสทช. ในฐานะเป็นหน่วยงานหลัก ผู้ประกอบกิจการ/สถานี และสื่อสารมวลชน รวมไปถึงผู้ให้บริการเทคโนโลยีสื่อสารต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีช่วยคนพิการให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้ เป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและวิชันปรัชญาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการ
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและวิชันปรัชญาหลังนวยุคในการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารเพื่อให้นักพิการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านปรัชญาการบริหารเทคโนโลยีการสื่อสารด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการตามรูปแบบวิธีวิจัยทางปรัชญา ดังนั้นจึงสืบค้นข้อมูลและเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ในประเด็นปรัชญาหลังนวยุค ปรัชญาเทคโนโลยี มโนคติหลักด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านทางกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ โดยจำกัดข้อมูลเท่าที่ผู้วิจัยเข้าถึงได้จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557

### การทบทวนวรรณกรรม

1. กระบวนทรรศน์กับการสื่อสาร  
กระบวนทรรศน์ทั้ง 5 ตามแนวคิดของ กิรติ บุญเจือ (2546) นั้น สามารถใช้มองปรัชญาเบื้องหลังของการสื่อสารของมนุษยชาติได้โดยผู้วิจัยขอแสดงทรรศนะตีความกระบวนทรรศน์กับการสื่อสารดังนี้  
1.1 การสื่อสารในกระบวนทรรศน์ดึกดำบรรพ์ เป็นยุคที่มนุษย์ต่อสู้เพื่อความอยู่รอดจากภัยธรรมชาติ และเชื่อเรื่องอำนาจเบื่องบน มีการสื่อสารแสดงความรู้สึกรู้ออกมาในรูปของศิลปะที่พบตามถ้ำต่าง ๆ เป็นการสื่อสารอย่างง่ายตามธรรมชาติของการดำเนินชีวิตในสมัยนั้น โดยอาจสื่อสารเป็นภาษาท่าทาง และการส่งเสียงเลียนแบบธรรมชาติ มีภาพเขียนตามผนังถ้ำ รวมถึง การร้อง เต้น หรือสื่อสารผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ และมีการคิดค้นภาษา หรือสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการสื่อสาร ด้วยการเขียนภาพเหมือนของจริง

1.2 การสื่อสารในกระบวนการชนโบราณ ในยุคนครรัฐกรีกและอาณาจักรโรมัน มนุษย์อยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่เป็นเมือง เป็นนครรัฐ อำนาจของผู้ปกครองถือเป็นอำนาจสูงสุดที่ทุกคนในอาณาจักรจะต้องเชื่อฟัง การสื่อสารเป็นการใช้ภาษาหรือรหัส สัญญาณในการสื่อสารยังคงอยู่ในขอบเขตจำกัดไม่ซับซ้อน เพื่อให้เกิดข้อตกลงร่วมกันในสังคม มีการบันทึกบนหนังสัตว์ กระดาษปาปิรุส โลหะภาษา

1.3 การสื่อสารในกระบวนการชนยุคกลาง คนเชื้อศาสนาในระบบศักดินาสวามิภักดิ์ เกิดสงครามครูเสด สารเชื่อมโยงกับศาสนจักร การสื่อสารกระจายกว้างไปในขอบเขตที่ศาสนจักรครอบครอง การค้นพบกรรมวิธีทางการพิมพ์ยังเป็นการช่วยสนับสนุนให้เกิดการบันทึกและเผยแพร่ความรู้ทางศาสนามากขึ้น

1.4 การสื่อสารในกระบวนการชนยุคใหม่ เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการค้นพบดินแดนใหม่ เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีการขยายตัวของเมือง ประชากรเพิ่มมากขึ้น มีการขยายตัวทางการค้าเกิดลัทธิจักรวรรดินิยม และลัทธิชาตินิยม การสื่อสารในยุคนี้ก้าวหน้าตามวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น โทรเลข โทรศัพท์ มีการสื่อสารองค์กรที่เน้นการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารการเมือง มุ่งเน้นการนำสื่อมวลชนมาใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปสู่ความทันสมัย (modernization) เกิดทฤษฎีการสื่อสารการเมือง ได้แก่ 1) ทฤษฎีอำนาจนิยมนาซีและฟาสซิสต์เน้นพัฒนาการโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda machine) 2) ทฤษฎีเสรีนิยมแบบตะวันตก 3) ทฤษฎีเบ็ดเสร็จนิยมแบบมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์

1.5 การสื่อสารในกระบวนการชนหลังนยุค หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีแนวโน้มสำคัญ 4 ประการ คือ 1) วิพากษ์ทฤษฎีการสื่อสารของกลุ่มอำนาจนิยม และเบ็ดเสร็จนิยม ว่าเป็นแนวคิดที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ปิดกั้นเสรีภาพทางการเมืองของปัจเจกชน 2) เกิดทฤษฎีสื่อสารเพื่อการพัฒนาหรือนิเทศศาสตร์พัฒนาการ (Development Communication Theory) 3) วิพากษ์ลัทธิสมัยนิยม (Modernism) ที่เป็นจุดเริ่มต้นของลัทธิหลังสมัยนิยม (Postmodernism) และ 4) พัฒนาเทคนิคและเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชน รวมทั้ง การพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ก้าวกระโดดเป็นการเชื่อมโยงการสื่อสารในระดับโลก เกิดคำว่า “The Global Village”, “Information Society” และ “Globalization” และเกิดกระแสเรื่องการสร้างให้สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นสถาบันที่มีส่วนในการสร้างสังคมให้ดีขึ้น โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกันของบุคคล สิทธิในการแสดงความคิดเห็น (right to communicate) โอกาสในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง (accessibility to information) เพื่อเพิ่มพลัง (empowerment) ให้กับสมาชิกในสังคม

## 2. สิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนได้รับการส่งเสริมจากกระบวนการชนหลังนยุค และมีการรับรองอย่างแข็งขัน โดยองค์การสหประชาชาติ แนวคิดสำคัญคือ หลักความเสมอภาค โดยถือว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน (fairness) ตามแนวคิดหลักความเสมอภาคก่อนหน้ากฎหมาย (equality before the law) ที่เป็นการยอมรับสิทธิเสรีภาพอันเป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์และไม่อาจพรากไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายธรรมชาติ (natural law) แต่เดิมสิทธิมนุษยชนสมัยกรีกโรมันเรียกว่า สิทธิธรรมชาติ (natural rights) และต่อมาเรียกว่าสิทธิของมนุษย์ (rights of man) และสิทธิมนุษยชน (Human Right) ซึ่งเป็นสิทธิที่คนทุกคนมีอยู่โดยเสมอภาคเท่าเทียมกันด้วยเหตุที่เขามนุษย์ ซึ่งเป็นสิทธิที่ตั้งอยู่บนความใส่ใจต่อธรรมชาติการเป็นมนุษย์ทุกคน (R.J.Vincent, 1988)

### 3. แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ

คนพิการ หมายถึง บุคคลผู้มีความสามารถถูกจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมทางสังคมได้โดยวิธีการทั่วไป เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาหรือการเรียนรู้ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ด้านสื่อสารมวลชน คนพิการนั้นยังขาดโอกาสในการเข้าถึงจากการที่ไม่มีบริการที่ส่งเสริมให้เกิดโอกาสในการเข้าถึงของคนพิการแต่ละประเภท โดยเฉพาะความพิการที่เป็นข้อจำกัดทางการสื่อสาร เช่น คนพิการทางสายตาไม่สามารถเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อโทรทัศน์ได้ ส่วนคนพิการทางการได้ยินไม่สามารถเข้าถึงสื่อวิทยุได้ และยังประสบปัญหาในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากใช้การสื่อสารด้วยภาษามือเป็นหลัก

#### วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยปรัชญาอันได้แก่วิภาษวิธี (dialectic) และวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discursive) จากผลที่ได้จากข้อมูล (data) เอกสาร (document) และสถิติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยผ่านการตีความตามหลักวิชาการ

วิภาษวิธีคือ การตั้งคำถามที่อาจจะตอบได้หลายคำตอบที่เป็นไปได้

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น คือ รับฟังเหตุผลที่สนับสนุนแต่ละคำตอบเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุดจากการประนีประนอมทุกฝ่ายเท่าที่จะทำได้และมีเหตุผลเหนือกว่าทุกฝ่ายเท่าที่จะเป็นไปได้

วิธีเสนอเนื้อหาวิจัย : วิเคราะห์ วิจัย และวิธาน

#### ผลการวิจัย

การวิจัยทางปรัชญาด้วยวิภาษวิธีทำให้ได้มโนคติทางปรัชญาแบ่งเป็น 2 ฝ่ายที่นำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discourse) เพื่อให้ได้คำตอบใหม่ที่ดีขึ้น โดยจำแนกเป็นเหตุผลฝ่ายตรงข้าม วิจักษ์เหตุผลฝ่ายตรงข้าม และเหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัย ดังนี้

1. เหตุผลฝ่ายตรงข้าม ฝ่ายตรงข้ามเน้นในการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญในการเพิ่มศักยภาพแก่คนพิการ การจัดเตรียมไว้ให้มีความพร้อมใช้ โดยใช้แรงหนุนของกระแสเสรีนิยมอันเน้นมนุษยนิยมและความเสมอภาค ซึ่งทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อคนพิการได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยถือเป็นการตอบแทนสังคมอย่างหนึ่งด้วย โดยรัฐได้เข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลด้วยกฎหมายอย่างเคร่งครัด การออกกฎหมายหลายระดับและประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ การกำหนดงบประมาณที่ชัดเจนทำให้การพัฒนาเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง อันจะทำให้คนพิการได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเช่นเดียวกับคนปกติ

2. ผู้วิจัยวิจักษ์ให้เห็นถึงจุดอ่อนของเหตุผลฝ่ายตรงข้ามคือ ฝ่ายตรงข้ามเดินตาม กระบวนทรรศน์ นวนิยมที่เน้นเทคโนโลยี ความพร้อมใช้ การอ้างมนุษยนิยม เสรีนิยม ทุนนิยม และกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนพิการ แต่ผู้วิจัยเห็นปัญหาสำคัญผ่าน การวิจักษ์เหตุผลดังนี้ 1) วิจักษ์เหตุผลที่ว่าเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่จะเพิ่มศักยภาพแก่ คนพิการ เพราะเทคโนโลยีสื่อสารสร้างมายาคติให้เห็นว่าคนพิการเท่ากันกับคนปกติ เทคโนโลยีสื่อสารสถาปนาตำแหน่ง

แห่งที่ของตน และเทคโนโลยีสื่อเพียงแต่ช่วยเพิ่มการรับรู้ข่าวสารของคนพิการเท่านั้น 2) วิจัยเหตุผลที่วามนุษยนิยมหนุนการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อความเสมอภาคได้ว่า โลกาวัดนี้ไม่ได้สนใจสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง ระบบทุนนิยมมุ่งแสวงหากำไรสูงสุด และการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแก่คนพิการเป็นเพียงการสร้างภาพเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ และ 3) วิจัยเหตุผลที่วาระรัฐกำกับดูแลตามกฎหมายอย่างเข้มแข็ง เนื่องจากกฎหมายรอนสิทธิของผู้ประกอบกิจการและคนทั่วไป และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดนำไปสู่การต่อต้าน

3. กระบวนทรรศน์หลังนวยุคตั้งอยู่บนการยอมรับความหลากหลาย นั่นคือยอมรับคนพิการในความแตกต่างทางร่างกาย เทคโนโลยีจึงต้องปรับตัวจากการใช้เพื่อชดเชยความพิการให้มีสมรรถนะเท่ากับคนทั่วไปมาเป็นการใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการให้ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามความต้องการของคนพิการแต่ละคนตามความแตกต่าง มนุษยนิยมจึงขับเคลื่อนให้ทุกฝ่ายยอมรับในความเท่าเทียมและการปฏิบัติอย่างเสมอภาค อย่างไรก็ตามสังคมยังมุ่งเน้นให้คนปกติได้ประพฤติกุณธรรมด้วยการให้ความช่วยเหลือคนพิการ กฎหมายจึงยังจำเป็นแต่ต้องใช้บังคับเท่าที่จำเป็น และเน้นกฎหมายเพื่อกำกับกระบวนกรมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ดังเหตุผล ต่อไปนี้

1) เทคโนโลยีต้องใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพคนพิการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เนื่องจากเทคโนโลยีเน้นการเพิ่มศักยภาพคนพิการ และเป็นการเพิ่มสมรรถนะคิดแก่คนพิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2) มนุษยนิยมส่งเสริมความเท่าเทียมของคนพิการ โดยให้ความสำคัญในการเน้น ความเท่าเทียมแก่คนพิการ การโอบอ้อมอารีระหว่างคนปกติกับคนพิการคือคุณค่าร่วมในสังคม และการปกป้องคนพิการจากการแสวงหากำไรของระบบทุนนิยม

3) กฎหมายใช้เท่าที่จำเป็น โดยให้เห็นว่ากฎหมายรอนสิทธิเท่าที่จำเป็น และเน้นกำกับกฎหมายเพื่อการมีส่วนร่วม

กระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางเน้นการรื้อระบบและสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม จึงไม่ได้มุ่งทำลายสิ่งที่ดำเนินไป แต่ค้นหาช่องว่างและจุดอ่อนเพื่อเสริมเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การส่งเสริมเทคโนโลยีสื่อสารให้ช่วยคนพิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการ จึงควรเดินไปบนความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างคนทั่วไปกับคนพิการในสังคม จึงจะช่วยดำรงสังคมให้เป็นสังคมที่มีความสุขได้

### อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยทางปรัชญาต่อปัญหาวิจัยตามสถานภาพของปัญหาจนได้คำตอบวิจัยเรื่อง คนพิการกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ โดยชี้เหตุผลตามกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางว่าการส่งเสริมเทคโนโลยีสื่อสารให้ช่วยคนพิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการผ่านการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารเพื่อเพิ่มศักยภาพคนพิการ การส่งเสริมมนุษยนิยมเพื่อให้มีความเท่าเทียมกันแก่คนพิการ และการบังคับใช้กฎหมายเท่าที่จำเป็น โดยเน้นการมีกิจกรรมสังคมที่เป็นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาคุณภาพสังคมที่ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

## ข้อเสนอแนะ

การประยุกต์ใช้ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้เกิดกระบวนการส่งเสริมเทคโนโลยีสื่อสารที่ช่วยคนพิการให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการอย่างแท้จริง ดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.1 การกำกับดูแล จะต้องมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายเท่าที่จำเป็น มุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนักในสิทธิความเท่าเทียมกัน โดยการประชุม สัมมนา เปิดรับฟังความคิดเห็น การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการกำหนดกฎ ระเบียบ และมาตรฐานต่างๆ จะทำให้เกิดการดำเนินการ ที่ตอบสนองต่อความต้องการและเป็นประโยชน์แก่คนพิการ

1.2 คนพิการในฐานะผู้รับสื่อ จะต้องการเสฟสื่อโทรทัศน์ทุกประเภทและทุกรูปแบบในเวลา ที่หลากหลายเช่นเดียวกับคนทั่วไป เนื่องจากคนพิการแต่ละประเภทรับรู้สื่อโทรทัศน์แตกต่างกัน จึงต้องลด ข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันไปตามประเภทของความพิการ เพื่อให้สมบูรณ์ ครบถ้วน ควรใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกช่วยคนหูหนวก และคนตาบอดให้รับรู้ได้เท่าเทียมกับคนทั่วไป ในการสื่อกระจายเสียงและโทรทัศน์กระแสหลัก (เพื่อคนทั่วไป) ในขณะเดียวกัน ก็อาจต้องพิจารณา ความจำเป็นที่จะต้องจัดรายการโทรทัศน์เฉพาะคนพิการแต่ละประเภท ซึ่งก็ต้องพิจารณาว่าจะจัดรายการ โทรทัศน์ลักษณะใด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของคนพิการประเภทใด หรือจะจัดรายการเพื่อบันเทิงสนุกสนาน เฉพาะคนพิการ ฯลฯ ด้วยก็ได้

1.3 สื่อสารมวลชนควรรับรู้เกี่ยวกับคนพิการ ต้องเข้าใจว่า คนพิการก็เป็นผู้ที่มีความสามารถ ดังนั้น คนพิการสามารถมีส่วนร่วมในการผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์เกี่ยวกับคนพิการได้ ซึ่งหากคนพิการ เป็นผู้ร่วมผลิตสื่อ คนพิการจะสามารถให้ข้อมูลเรื่องคนพิการที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตสื่อได้ นอกจากนี้ ยังจะต้องมีความรับผิดชอบในการผลิตรายการที่ไม่เป็นการละเมิดคนพิการ

1.4 สังคมจะต้องมีความเข้าใจไม่มองว่าคนพิการเป็น “คนอื่น” ไม่ใช่พวกเราเป็นปัญหาสำคัญ เมื่อคนอื่นกลายเป็นคนชายขอบ ทำให้คนหมู่มากไม่สนใจคนกลุ่มน้อย ไม่รู้สิทธิอะไร เมื่อเห็นเขาถูกเอาเปรียบ หรือถูกกระทำอย่างไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ หนทางที่จะลดการมองคนพิการเป็นคนอื่นได้ อย่างแรกต้องยอมรับ ก่อนว่าคนในสังคมมีความหลากหลายและมีความเท่าเทียมกัน จึงควรส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร และต้องสร้างสังคมให้คนพิการอยู่ในทุก ๆ ส่วนย่อยของสังคมได้อย่างมีส่วนร่วม

### 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเจาะลึกไปยังเหตุผลตามกระบวนการทัศนหลังนวยุคของ ภาคส่วนต่าง ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ คนพิการในฐานะ ผู้รับสื่อ และสังคม เพื่อให้เกิดการแสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่างระหว่างกัน และเกิดข้อเสนอแนะต่อ การส่งเสริมเทคโนโลยีสื่อสารที่ช่วยคนพิการให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการอย่างแท้จริง



## เอกสารอ้างอิง

- กีรติ บุญเจือ. (2546ก). **เริ่มรู้จักปรัชญา เล่ม 1** ในชุด **ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- \_\_\_\_\_. (2546ข). **ย้อนอ่านปรัชญาโบราณของมนุษยชาติ เล่ม 2** ในชุด **ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- \_\_\_\_\_. (2546ค). **ย้อนอ่านปรัชญายุคกลางของมนุษยชาติ เล่ม 3** ในชุด **ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- \_\_\_\_\_. (2546ง). **ย้อนอ่านปรัชญานวยุคของมนุษยชาติ เล่ม 4** ในชุด **ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- \_\_\_\_\_. (2546จ). **ย้อนอ่านปรัชญากังขาของมนุษยชาติ เล่ม 5** ในชุด **ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- \_\_\_\_\_. (2546ฉ). **ปรัชญาอรรถปริวรรตของมนุษยชาติ เล่ม 6** ในชุด **ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- กรมประชาสัมพันธ์, 2554, จาก กกช. **สู้ กสทช.**, เอกสารราชการ.
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์, รศ.ดร., (2553). **ทฤษฎีความยุติธรรมของจอห์น 롤ล์วีส**, เอกสารคำสอน วิชา สค.313 หลักและวิธีการสังคมสงเคราะห์ 3.
- กิติมา สุรสนธิ. (2542). **ความรู้ทางการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีชนี เษยจรรยาและคณะ. (2541). **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ: เพลิดเพลินการพิมพ์ (1988).
- พัฒนาคนพิการไทย, มูลนิธิ. **สิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ**. [Online] 2551; Available from URL: <http://www.tddf.or.th/tddf/newsroom>
- มณเฑียร บุญตัน. **ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง คนพิการไทยได้อะไรจาก CRPD: อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ**. [คมชัดลึกออนไลน์ 3 ธันวาคม 2551]
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). **การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา**. ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ. 2552; 126(77ง): 2
- ราชกิจจานุเบกษา**. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. 2550; 124(61ก): 8
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, มณเฑียร บุญตัน และอัศพรพรรณ ขวัญชื่น. (2545). **รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง การแก้ไขกฎหมายที่กีดกันคนพิการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ศึกษากรณี กฎหมายและกฎระเบียบที่จำกัดสิทธิคนพิการในการประกอบอาชีพ**. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2553, จาก <http://www.lawreform.go.th>.
- สมควร กวียะ. (2546). **หน่วยที่ 2 ทฤษฎีการสื่อสารกับการประยุกต์ใช้ในงานสารสนเทศในเอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1)**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมควร กวียะ. **การวิจัยการสื่อสารในประเทศไทยเพื่อประเทศไทย**. กรุงเทพฯ, ม.ป.ป.

- สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. (2556). งานประชุมสมัชชาดับเบิลยูบียู ไอซีอีวีไอ 2555, <http://www.tab.or.th/wbu-icevi2012/index.php/th>.
- สำนักงาน กสทช. (2555). 100 เรื่องน่ารู้ ผู้บริโภคสื่อวิทยุ - โทรทัศน์, เอกสารขององค์กร  
สำนักงาน กสทช., ม.ป.ป., รายงานการวิเคราะห์อุตสาหกรรมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์,  
เอกสารขององค์กร.
- สำนักงาน กสทช. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี  
สิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร  
ประจำปีงบประมาณ 2555, เอกสารขององค์กร
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2556). สถิติคนพิการ <http://nep.go.th/th/disability-statistic>.
- โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์, รศ.ดร., ความเสมอภาค, <http://philoflanguage.wordpress.com/2011/12/19/ความเสมอภาค/>
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ. (2543). การเสนอภาพของเด็กในข่าวหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์.  
รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Bentham, J. (2010). **An Introduction to the Principles of Morals and Legislation**. LULU Press.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., & Signorielli, N. (1986). “Living with television: The dynamics of the cultivation process” in J. Bryant & D. Zillman (Eds.), *Perspectives on media effects* (pp. 17–40). Hilldale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hampton, J. (1986). **Hobbes and the Social Contract Tradition**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heidegger, M. (1977). **The question concerning technology and other essays**. (Lovitt, W., Trans). New York: Harper & Row.
- Ihering R. (1913). **Law as a means to an end**. trans Husik I. Boston, Boston Book. Retrieved October 20, 2014, from <http://socserv2.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/ihering/LawMeansEnd.pdf>
- Marcuse, H. (1964). **One-dimension man: Studies in the ideology of advanced industrial society**. Boston: Beacon press.
- Michael O’Shaughnessy & Jane Stadler. (2002). **Media and Society**, Oxford University Press, Second edition.
- Morkuniene J. (Ed.). (2004). **Social philosophy, paradigm of contemporary thinking. Cultural heritage and contemporary change series IVA, Eastern and Central Europe Vol.23. Council for research in values and philosophy**. Retrieved April 20, 2013, from <http://www.crvp.org/book/Series04/IVA-23/contents.htm>.
- Universal Declaration of Human Rights**, n.d., <http://www.un.org/en/documents/udhr/>
- Winner, L. (1977). **Autonomous technology: Technics-out-of-control as a theme in political thought**. Miami: MIT Press.